

Litteratur

TOMMY HANSSON:

Amerikansk konservatism

"The Conservative Intellectual Movement In America Since 1945" är titeln på en bok, författad av George H Nash (Basic Books, Inc, New York 1975). Boken redogör för utvecklingen av den konservativa rörelsen i USA sedan slutet av andra världskriget.

Premisserna för amerikansk resp europeisk konservatism är olika beroende på skillnader vad beträffar kulturellt och historiskt arv. Förutsättningarna för uppkomsten av en intellektuell höger rörelse i USA bottenar i den vänstervridning på universiteten och i massmedia, som upplevdes mycket starkt av främst konservativa akademiker i Förenta Staterna i slutet av 40- och början av 50-talet. En av dessa akademiker var den unge William F Buckley Jr. Han pläderade för en samordning av de konservativa resurserna för att på ett effektivt sätt kunna bemöta vänsterdominansen. Ett uttryck för denna idé var Buckleys kontroversiella bestseller "God and Man at Yale", publicerad av den konservativa bokförläggaren Henry Regnery (1951).

När "God and Man at Yale" kom ut, förekom i USA ett antal högerinriktade tidskrifter såsom The Freeman, Human Events och American Mercury. Många, däribland Buckley och Regnery, upplevde emellertid ett starkt behov av ett samlande organ, som kunde fungera som huvudforum för den konservativa debatten och få inflytande. Ur detta behov föddes 1955 National Review. Tidskriften kommer ut två gånger i månaden och fyller sitt syfte. Genom sin rika dokumentation och sina högt kvalificerade medarbetare intar National Review en centralposition i USA:s konservativa etablissement.

50-talets amerikanska debatt om konservatismens uppgifter ledde till att två skolor utvecklade sig: den traditionalistiska skolan, vars främste företrädare var Russel Kirk, samt den libertarianska skolan, främst representerad av Frank S Meyer. Den förstnämnda inriktningen betonade framförallt

tradition, auktoritet och norm och centrerade sig mot europeisk konservatism och dess anfader Edmund Burke. Mot denna inriktning vände sig Meyer, som anklagade Kirks konservatism för att negligera individualismen. Han menade också, att Burke var en främmande figur för amerikanska förhållanden och inte kunde tillföra debatten något av värde. Meyer hade från att ha varit militant kommunist utvecklats till att bli en extrem individualist och ansåg, att alla värden utgår från den enskilde individen. Till Meyers profeter hörde laissez-faire-teoretikern John Stuart Mill med sin tes om att allt som gagnar individen också gagnar helheten.

Frank Meyer, den övertygade individualisten, blev mannen att söka vägar mot en syntes mellan traditionalismen och libertarianismen. Härför skapade han begreppet fusionism. Detta kan sägas vara Meyers livsverk och den ideologiska linje som har störst inverkan på konservatismen i USA i dag. Meyer kombinerade i fusionismen traditionalisternas normer och traditioner med libertarianernas individuella frihet. Även om alltså fusionismen innebär en syntes mellan nämnda konservativa skolor, är det ändå det libertarianska inslaget som överväger med dess starka förankring i amerikansk tradition. Dess grundsyn, utmärkt av en fientlig inställning till statsingripanden – med ideologiska rötter hos Mill, Jeremy Bentham och Herbert Spencer – går i hög grad igen i Ronald Reagans attacker mot "big government".

Fusionismen hade till uppgift att nå fram till en konservativ kodex. Grundläggande var hävdandet av individens egenvärde. Den politiska ordningen skulle bedömas enligt dess inställning till den personliga friheten. Staten förklarades endast ha tre grundläggande funktioner: nationellt försvar, bevarandet av den inhemska ordningen och den juridiska och lagstiftande administrationen. Enligt Meyer var samhället en "myt": indivi-

den var det enda som räknades. Det främsta uttrycket för Meyers fusionism var hans redaktörsskap för antologin "What Is Conservatism?", publicerad 1964 med författare såsom traditionalisterna Russel Kirk och Willimooore Kendall, fusionisten Stanton Evans och libertarianen Wilhelm Röpke, ekonomen och sedermera nobelpristagaren Friedrich Hayek och William Buckley.

Det finns en viktig distinktion att uppmärksamma vad beträffar Frank Meyers tänkande. Medan han såg skeptiskt på traditionalisternas auktoritetstro, förnekade han inte att individens sanna värde härstammade från "Guds och sanningens auktoritet". Meyer var således medveten om den risk för uppluckring av västerlandets kristna värderingar som låg i ett extremt betonande av den individuella friheten. Meyers lärjunge, den konservativa katoliken L Brent Bozell, uttryckte detta på följande sätt: "Historien om hur det fria samhället har kommit att prioriteras före det goda samhället är en historia om Västs deklinerings."

Ett grundläggande tema för det konservativa sökandet har varit att nå fram till sådana ideal som kan rädda den demokratiska västvärlden från undergång. Debatten har därför ofta fått en djupare dimension av filosofisk-religiös dignitet. Som främsta hot mot det demokratiska Väst har stått kommunismen. I dag förs denna syn fram i sin mest fullständiga uttolkning av organisationen

"Freedom Leadership Foundation", ledd av den unge Neil Albert Salonen och med "The Rising Tide" som inflytelserikt huvudorgan. I denna tidning behandlas både religiösa frågor och frågor rörande USA:s utrikespolitiska agerande. Framför allt betonas USA:s globala ansvar samt behovet av en andlig förnyelse i det av korruption hotade amerikanska samhället.

Här har framförallt framhållits betydelsen av Frank Meyers fusionism och dennas inverkan på dagens amerikanska konservatism, främst företrädd av Ronald Reagan. Det torde också ha framgått, att den konservativa debatten i USA förts mot bakgrund av en religiös utgångspunkt. Meyer inträdde i den romersk-katolska kyrkan endast några timmar innan han avled den 1 april 1972. Också den inflytelserike William Buckley är romersk-katolik. Hans National Review intar en centralposition för de stridbart konservativa i dagens Amerika, och dess betydelse kan knappast överskattas. Buckley har influerats av både Kirk och Meyer och är något av den intellektuella högerns galjonsfigur. Han representerar tillsammans med Reagan tyngdpunkten av "big government"-kritikerna och företräder både traditionalistiska, libertarianska och anti-kommunistiska ståndpunkter. Han och hans National Review har utgjort en grundförutsättning för Ronald Reagans konservativa valkampanj.